

Pod kožuch áno, pod kožu nie

Zuzana Uličianska | SME | 19.05.2013

Nie je to žiadne ľahké porno, hre dominuje skôr jazyková než sexuálna otvorenosť. Premiérové publikum bolo nadšené.

Ak by chcel niekto vysvetliť študentom divadelného manažmentu základné atribúty bulvárneho divadla, mohol by použiť aj hru Venuša v kožuchu. Komorné obsadenie, štekľivá téma, intelektuálne narážky, vtipné dialógy, priestor pre herecké koncerty...

Divadelné limity

Nepísaným pravidlom je nakuknúť síce pod kožuch, ale pod kožu už nie, aby sme si náhodou neskazili večeru s priateľmi po predstavení. Cesta do neprebádaných sfér ľudských túžob poslúži len ako reklamný slogan.

Aj keby chceli byť tvorcovia maximálne úprimní, narazili by zrejme pri tejto téme na limity divadla. Pohrávanie sa s erotickou príťažlivosťou viac svedčí filmu ako javisku. Verím, že Romanovi Polanskému, ktorý v týchto dňoch na festivale v Cannes prezentuje film nakrútený na báze tejto hry s manželkou v hlavnej úlohe, umožnilo filmové médium ísť na hranu.

Divadlo Aréna neponúka žiadne ľahké porno, hoci v jednej zo scén prichádza „bohyňa“ na neónom vysvietenej sedačke nie takej vzdialenej tomuto žánru. Vnímame skôr jazykovú než sexuálnu otvorenosť. Preklad Zuzany Šajgalíkovej bude zrejme po desiatich rokoch zastaraný, no nateraz pôsobí príjemne hovorovo.

Princíp hry je jednoduchý – v jednom pláne sa pohrávame s dramatizáciou románu Leopolda von Sachera-Masocha Venuša v kožuchu z roku 1870, ktorý dal termínu masochizmus meno, v druhom sledujeme vzájomné zvädzanie autora a herečky. Každý úlet do erotických predstáv dramatika je vzápätí zhodený emancipáciou, feminizmom i rodovými štúdiami poučenými komentármi. Tie v závere dostávajú navrch, aby autora náhodou niekto neobvinil zo sexizmu.

Zahrála si aj búrka za oknami

Hra Davida Ivesa mala na Broadwayi premiéru len v roku 2011, Aréna si môže pripísať bod za aktuálnosť. Režisérka Enikő Eszenyi po inšpiráciu ďaleko chodiť nemusela, hra sa uvádza aj v budapeštianskom Vígszínházi, kde je riaditeľkou.

Kým v New Yorku ju uvádzali v komornejšom priestore, v Bratislave je rovnako ako v Budapešti do hry zapojená celá obnažená scéna. V scénografii Kataríny Holkovej má svoju úlohu aj okno bežne zakryté čiernym závesom. Počas premiéry neplánovane zafungovali aj atmosférické efekty. V hre síce malo zaznievať hrmenie, ale búchalo to aj za oknom, búrka dokonca na krátku chvíľu odpojila od prúdu celé divadlo.

Aj v maďarskej produkcii sa ako základný scénický prvok využíva dlhý kus látky.

Temperamentná Vanda a intelektuál Thomas

Venuša v kožuchu je titul stojaci predovšetkým na hercoch. Diana Mórová má na postavu Vandy fyzické predpoklady aj herecký temperament. Začala nervózne s priveľmi povedomými intonáciami a kľčovito zdôrazňovanou vulgaritou, neskôr sa rozohrala aj do zaujímavejších polôh.

Tomáš Mašťalír zdôrazňoval skôr intelektuálne rozmery svojho Thomasa. Keby sa nás to, o čom hrajú, dotýkalo o trochu viac, tvorili by zaujímavú hereckú dvojicu. Problémy boli len s prechodmi medzi civilnými dialógmi a dramatickým textom, ktorý sa v hre skúša.

Čo teda nakoniec divák dostane? Diana Mórová to v upútavke vyjadrila takto: „Nesmieme zabúdať, že do divadla chodia ľudia, ktorí majú za sebou prácu. Režisérka robí divadlo tak, že mu bežní ľudia rozumejú.“ Premiérové publikum prešlo do standing ovations už pri prvom poklonení. Na týchto slovách zrejme niečo bude.